

سیستم تنظیم قیمت ها و راه های کنترل آن (۲)

پدیدآورنده (ها) : کامران، فریدون

اقتصاد :: نشریه تازه های اقتصاد :: شهریور ۱۳۷۳ - شماره ۴۰

صفحات : از ۴۲ تا ۴۵

آدرس ثابت : <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/778138>

تاریخ دانلود : ۱۴۰۳/۱۱/۰۶

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

- سیستم تنظیم قیمت ها و راه های کنترل آن (۳)
- سیستم تنظیم قیمت و راه های کنترل آن (۱)
- بررسی تاثیر پیش فرض ها در فهم و راه های کنترل آن ها از منظر هرمنوتیک فلسفی و علوم اسلامی
- اقتباس از کتب و مجلات معتبر خارجی: علت حقیقی فساد و ریشه جنحه یا جنایات افراد بشر در کشورهای مختلف و راه های جلوگیری یا تخفیف آن ها (۲)
- هم افزایی کارگزاران تراز به مثابه ی سفیران تحوّل گرا، تعالی بخش و تمدّن ساز (شایستگی ها و راه های تقویت آن)
- مطالعه تطبیقی سیستم های هوشمند مدیریت تونل رسالت با الگوهای کشورهای توسعه یافته احصاء نقاط ضعف و ارایه راه حل ها
- بررسی انواع دانش آموزان و نحوه برقراری ارتباط موثر با آن ها با معلمان در سیستم های آموزشی
- علل و آثار عصبانیت و راه های کنترل آن
- پرفشاری خون و راه های درمان داروئی آن (۲)
- فساد اداری در سازمان های ورزشی:عوامل موثر بر پیدایش، گسترش و راه های کنترل آن(مورد مطالعه:ادارات ورزش و جوانان استان کردستان)

سیستم تنظیم قیمت‌ها و راه‌های کنترل آن

دکتر فریدون کامران

(بخش دوم)

در نخستین بخش این مقاله، اثرات اقتصادی و اجتماعی عدم تنظیم سیستم قیمت‌ها، از جمله به هم ریختن سیستم تولید و توزیع کالاها، بحران‌های اجتماعی - روانی مصرف‌کنندگان، عتیم شدن قدرت اقتصادی و توان مالی دولت، افزایش سطح بیکاری و وابستگی و واسطه‌گری مورد بررسی قرار گرفت، و اینک دنباله آن را ملاحظه می‌فرمایید.

● تنها از طریق افزایش عرضه کالا می‌توان قیمت را به صورت خودبخودی و بدون استفاده از زور و تسمیرات، پایین نگه داشت.

● در یک نظام اقتصادی ارشادی، دخالت دولت نباید نظم قوانین اقتصادی را به هم بزند، بلکه نقش آن باید هدایت قوانین به سوی منافع اجتماعی باشد.

● اگر سیستم قیمت‌ها درست تنظیم شود، باید تعادل را در درون خود ایجاد نماید و «خودکنترل» باشد.

● راه‌های اسکان قیمت‌ها

حال که درد را شناختیم و دانستیم که بی‌توجهی در امر تنظیم سیستم قیمت‌ها چه عوارض و مشکلاتی را دامگیر اجتماع می‌نماید، به بررسی اجمالی راه‌های مختلف تنظیم سیستم قیمت‌ها می‌پردازیم. اما قبل از وارد شدن به این بحث بر مبنای جامعه اسلامی خودمان، مختصراً به شناخت سیستم‌های اجرایی تنظیم و حفظ ثبات قیمت‌ها در نظامات اقتصادی مختلف می‌پردازیم:

تنظیم قیمت‌ها در نظام اقتصادی غیرآزاد

اصولاً به واسطه سیطره و وجود دو سیستم و نظام اقتصادی در کشورهای مختلف جهان، تاکنون دو شیوه کلی برای تعیین یا اسکان قیمت‌ها متداول بوده است که اگر چه این دو شیوه در درون خودشان و در طی تاریخ از تنوعات و فراز و نشیب‌ها و تحولات زیادی برخوردار بوده‌اند، اما در جمع‌بندی اولیه و کلی باید این را بپذیریم که ساختار یک نظام اقتصادی یا آزاد است، یعنی قیمت‌ها براساس سیستم عرضه و تقاضا تعیین می‌گردند، و یا غیرآزاد و بر اساس یک برنامه‌ریزی متمرکز دولتی. در مورد دوم، با توجه به اینکه نظام اقتصادی جامعه ما مطابقتی با آن ندارد و هم اکنون نیز تقریباً منسوخ گردیده، بحث چندانی نداریم. تنها مختصراً اشاره می‌شود که در نظام برنامه‌ریزی متمرکز دولتی همه چیز در دست دولت است و این دولت است که تعیین می‌کند چه کالاهایی، با چه روشی، و برای چه کسی تولید گردد. دولت حتی میزان مصرف خانوار را از طریق سهمیه‌بندی کالا، قیمت‌ها و نحوه تولید تعیین می‌کند. قیمت به گونه‌ای ثابت توسط دولت تعیین می‌گردد و هیچکس حق تخلف از آنرا ندارد. همه نیروها، فکرها و قدرت‌های تولیدی و امکانات تولیدی و انحصار دولت هستند. در این نظام، قوانین دقیقی جهت مجازات متخلفان تنظیم شده و با متخلفان شدیداً برخورد می‌گردد.

تنظیم قیمت‌ها در نظام اقتصادی آزاد

اقتصاددانان کلاسیک معتقد به وجود قانونمندی

دقیقی در سیستم عرضه و تقاضا و طبیعت اقتصادی جوامع می‌باشند، یعنی سیستم قیمت‌ها چنانچه از هر گونه دخالت آشکار و پنهان دولت به دور باشد، خودبخود تنظیم شده و قیمت تعادل در بازار ایجاد می‌گردد. ساموئلسن ضمن تمجید از نظام خودبخودی تنظیم قیمت‌ها در بازار آزاد از طریق عرضه و تقاضا، اعلام می‌دارد که هر سیستم اقتصادی باید به سه سوال اساسی، یعنی چه چیز؟ چگونه؟ و برای چه کسی؟ پاسخ دهد. نظام اقتصادی آزاد با سیستم عرضه و تقاضا به راحتی به این سه سوال پاسخ می‌دهد.

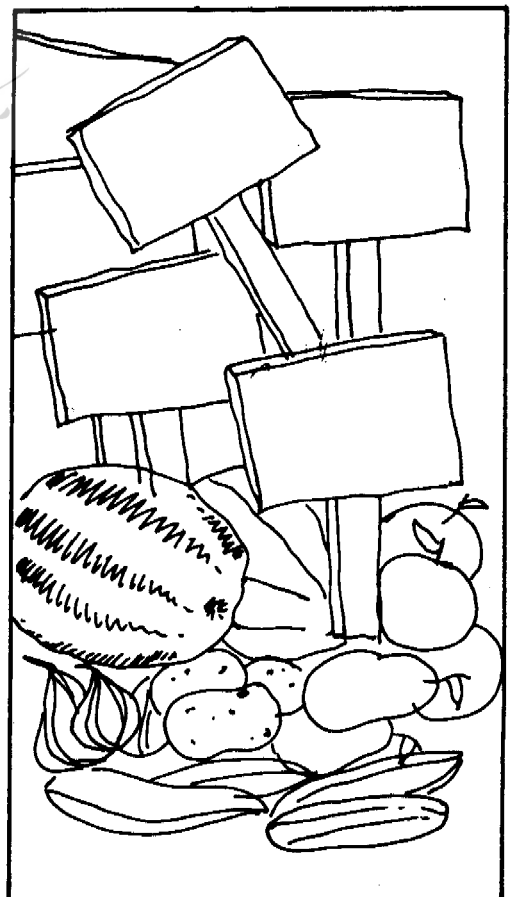
به عبارت دیگر، سیستم عرضه و تقاضا قانون معجزه‌آسایی تصور می‌گردد که پاسخگوی تمامی مسایل و امور اقتصادی می‌باشد. «لیبرال‌ها را عقیده بر این بود که سیستم موجود و نظام رقابت و آزادی عمل بهترین سیستم ممکن است و بهترین اصلاح ممکن نیز همان اصلاح و تکمیل نظام آزادی است. بدین معنی که نوسان قیمت‌ها موجب برقراری تعادل و برابری بین عرضه و تقاضا خواهد شد و به تفضل وجود رقابت، برابری بین قیمت تولیدات و قیمت عامل‌های تولید بوجود خواهد آمد و عدالت در توزیع از طریق آزادی تأمین و حداکثر بهزیستی و پیشرفت به برکت وجود رقابت تضمین خواهد شد.^۱»

کلاسیک‌ها البته وجود بحران‌های اقتصادی را در نظام آزاد، انکار نمی‌نمایند، اما آنها را بیشتر ناشی از عملکرد غلط بانکی و سیستم اعتباری می‌دانند.^۲ یعنی به نوعی بحران‌ها را ناشی از دخالت‌های نابجای دولت در سیستم اقتصادی جامعه تصور می‌نمایند و بحران را نه پدیده‌ای ناشی از نهاد سیستم اقتصادی آزاد، بلکه ناشی از عملکرد نادرست انسان در امور اقتصادی می‌دانند.

نئوکلاسیک‌ها نیز سیستم اقتصادی آزادی را، که کلاسیک‌ها مدعی آن بودند، تأیید می‌کردند، منتها ارزش هر کالا را ناشی از مطلوبیت نهایی آن کالا می‌دانستند، نه هزینه یا میزان کاری که بر روی آن کالا صورت گرفته است. یعنی بالا رفتن قیمت هر کالا را نتیجه کمیابی آن کالا و بالا رفتن مطلوبیت نهایی آن می‌دانستند.

در سیر تکاملی نظریات اقتصادی آزاد، به نظرگاه‌های دیگری برمی‌خوریم که ضمن تعدیل این نظرگاه مبنی بر عدم دخالت کامل و تمام عیار دولت در امور اقتصادی، دولت را نه عامل انحراف سیستم اقتصادی جامعه، بلکه یکی از اهرم‌های ایجاد و حفظ تعادل در نظام اقتصادی می‌داند. یعنی دولت با سرمایه‌گذاری‌هایش و بکارگیری پس انداز جامعه در راه امور تولیدی، می‌تواند تعادل را به نظام اقتصادی جامعه برگرداند. به نظر کینز، چنانچه تولید کالاهای سرمایه‌ای کمتر از پس انداز جامعه باشد، عدم تعادل در سیستم اقتصادی ایجاد می‌گردد و باعث می‌شود که مقداری از پس انداز از سیکل تولید خارج گردد.^۴ به عبارت دیگر، پس اندازهای سرمایه‌گذاری نشده با یک ضریب افزایشی برنظام اقتصادی جامعه فشار آورده و قیمت‌ها را افزایش می‌دهند. بنابراین راه حل مسأله سرمایه‌گذاری بیشتر در راه تولید کالاهای مصرفی و سرمایه‌ای جامعه می‌باشد.

در خصوص علت نوسانات و افزایش قیمت‌ها در یک نظام اقتصادی آزاد، اقتصاددانان مختلف متفق‌القول نیستند. درابتدا، گروهی به نظریه مقداری پول معتقد بودند. یعنی هر چه نقدینگی پول در درون یک کشور واحد بیشتر باشد، قیمت‌ها بیشتر می‌شود و نقدینگی پول نیز رابطه مستقیمی با مقدار ذخایر فلزات گرانبهای آن کشور دارد. یعنی «اگر حجم کالا ثابت باشد، تغییرات قیمت‌ها متناسب با تغییرات ذخایر فلزات گرانبهاست».^۵

در مقابل این نظریه، به نظریه درآمد برمی‌خوریم که توسط فون ویزر ارائه گردید. بنابراین نظریه، ارزش پول به حجم آن وابسته نیست، بلکه به ارزش ذهنی‌ای که مردم برای قدرت خرید خود قایل‌اند، بستگی دارد.^۶ از نظریه درآمد اینگونه نتیجه‌گیری می‌شود که افزایش مقدار پول بستگی به این دارد که این پول‌های اضافی درکیسه کدامیک از طبقات اجتماعی سرازیر می‌گردد. «اگر پول اضافی به مجرای درآمد دارندگان درآمدهای ناچیز سوق داده شود، افزایش درآمد به علت بالا بودن میل نهایی به مصرف، موجب افزایش تقاضا و در نتیجه قیمت‌ها می‌گردد، در حالیکه اگر درآمدهای اضافی به کسانی تعلق گیرند که دارای درآمد سرشار باشند، قسمت مهمی از آن درآمدها پس انداز و به سرمایه‌گذاری تخصیص خواهد یافت و به نسبت قبلی موجب افزایش تقاضای کالاهای مصرفی (و در نتیجه افزایش قیمت‌ها) نخواهد شد».^۷

در جمع‌بندی این تفکر در نظرگاه توسعه اقتصادی اینگونه نتیجه‌گیری می‌شود که برای جلوگیری از افزایش قیمت‌ها و بالا بردن روند توسعه جامعه، بهتر است دولت دیگر در پی توزیع عادلانه درآمدها نباشد، بلکه درآمدها را بیشتر به کیسه سرمایه‌داران و ثروتمندان بریزد تا آنها بتوانند بیشتر سرمایه‌گذاری نمایند و نتیجه‌گیری می‌شود که متمولان نیز در نهایت با سرمایه‌گذاری بیشترشان درآمد بیشتری را به انتشار کم درآمد جامعه خواهند داد.

مایکل تودارو در کتاب توسعه اقتصادی در جهان سوم با منطق دقیقی رد نظریه ارتباط بین توسعه و نابرابری زیاد درآمدها را به اثبات می‌رساند و نشان می‌دهد که توزیع ناعادلانه درآمدها در جوامع جهان سوم مانع توسعه بوده و چنین نظریه‌ای نمی‌تواند در این کشورها صادق باشد. وی ثابت می‌نماید که «برابری بیشتر در کشورهای در حال توسعه در واقع می‌تواند شرط رشد اقتصادی خودپار باشد».^۸

اقتالیون اقتصاددان دیگری است که عامل روانی را نیز در افزایش سطح قیمت‌ها عامل بسیار مؤثری می‌داند و به نظریه مقداری پول پشت پا می‌زند و عنوان می‌نماید: «تغییرات عمومی قیمت‌های جهانی با تغییرات طلا مطابقت داشته است، ولی به مقیاس ملی این مطابقت وجود خارجی پیدا نکرده است».^۹

در جمع‌بندی کلیه نظریات ارائه شده درخصوص

(۱) اقتصاد / پل ساموئلسن / ترجمه دکتر حسین پیرنیا / جلد اول / صفحه ۶۶ تا ۶۸.

(۲) کلیات علم اقتصاد / باقر قدیری اصلی / انتشارات سپهر / ۱۳۶۶ / صفحه ۸۱.

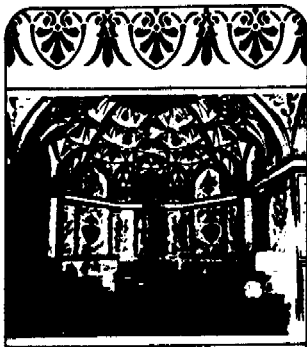
(۳) همان مأخذ / صفحه ۸۱.

(۴) همان مأخذ / صفحه ۸۳.

(۵) کلیات علم اقتصاد / باقر قدیری اصلی / صفحه ۲۰۶.

(۶) همان مأخذ / صفحه ۲۰۵.

(۷) همان مأخذ / صفحه ۲۰۶.

معماری داخلی

□ طراحی و دکوراسیون داخلی ساختمانهای مسکونی، تجاری، صنعتی و اداری

□ انجام کلیه امور مربوط به طراحی و دکوراسیون نمایشگاهها

□ طراحی انواع بروشور، کاتالوگ، پوستر و سررسید

تلفن: ۴۰۷۰۸۶۴

آزادی فردی، فعالیت افراد را به گونه‌ای غیرمستقیم با برنامه‌ریزی‌های دقیق اقتصادی و اجتماعی و با استفاده از اخلاقیات انسانی و اسلامی در امور مختلف، به سوی اجتماع هدایت نماید. وقتی ایدئولوژی اسلامی یک ایدئولوژی توحیدی است، با اعتقاد به ناظمی مطلق و یگانه، پس نباید فراموش کرد که در تمام امور جهان خلقت (از طبیعت گرفته تا اجتماع و اقتصاد و تاریخ) قانونمندی‌هایی نهفته است که ذهن خلاق انسان باید این قوانین را کشف نماید، اما کشف قوانین نه تنها برای دانستن و بالا بردن محفوظات شخصی، بلکه جهت بکارگیری آنها و سلطه بر طبیعت، اقتصاد و اجتماع.

اگر ما جهت تنظیم سیستم قیمت‌ها ناگزیر باشیم به تمیزات و تنبیهات و ابزار زور و فشار از طریق اهرم‌های قانونی پناه ببریم، بدین معنی است که یا قوانین را نفهمیده‌ایم و یا آنها را درست بکار نگرفته‌ایم. انسانی که قانون جاذبه را نداند، قادر به تسلط بر این قانون و پرواز به کرات آسمانی دیگر نیست.

باید توجه نمود که حمایت از مصرف‌کننده جدا از حمایت از تولیدکننده نیست، چرا که هر مصرف‌کننده‌ای اغلب ممکن است در جای دیگر خود تولیدکننده باشد. آیا این درست است که ما به عنوان حمایت از مصرف‌کنندگان، تولید کنندگانمان را به ورطه نابودی و ورشکستگی بکشانیم؟ متأسفانه امروزه شاهد نمونه‌های بارزی از این ندانم‌کاری‌های اقتصادی بعضی از مسؤولان محلی در زمینه حمایت از مصرف‌کنندگان هستیم. به عنوان مثال، در سال ۱۳۶۷ منطقه وسیعی از شاهرود به زیرکشت سیب‌زمینی می‌رود، اما مسؤولان شهری قیمت رسمی هر کیلوگرم سیب‌زمینی را ۹۰ ریال اعلام می‌کنند و خروج سیب‌زمینی را به مناطق خارج از این شهرستان ممنوع اعلام نموده و حمل بیش از ۱۰ کیلوگرم را به خارج از شهر قاچاق تلقی می‌کنند. اما در همان سال دیدیم که مقدار زیادی از سیب‌زمینی اهالی که حاضر به فروش آن به نرخ دولتی نبودند، به واسطه ضعف سیستم توزیع گندید و از دسترس خارج شد، در حالی که در همان زمان در تهران سیب‌زمینی به قیمت هر کیلو ۵۰ تومان بفروش می‌رسید. در این رابطه هم تولیدکننده ضرر کرد و هم مصرف‌کننده و تنها سودهای کلان و بادآورده به جیب عده‌ای نوکیسه دلال سرازیر گردید، و در سال بعد عده زیادی از این تولیدکنندگان قدیم به جرگه مهاجران روستایی پیوستند و میزان تولید این محصول در منطقه کاهش یافت و جامعه هم ضرر این ندانم‌کاری را پرداخت. در حالیکه اگر در همان زمان دولت چنین دخالت نایجابی را تحت عنوان حمایت از مصرف‌کننده نمی‌نمود، شاید در نتیجه عرضه درست محصول سیب‌زمینی (چه در سطح تهران و چه در سطح شهرستان شاهرود) در میزان حداکثر بین ۲۰ تا ۲۵ تومان در قیمت تعادل قرار می‌گرفت و این وضع هم به سود مصرف‌کننده بود و هم تولیدکننده.

نوسانات و تغییرات قیمت‌ها در نظام اقتصادی آزاد، می‌توان چنین نتیجه گرفت که بالا رفتن سطح قیمت‌ها در یک نظام اقتصادی، تنها به میزان پول در گردش و نقدینگی موجود در درون یک کشور جهان سومی بستگی ندارد، بلکه به واسطه ارتباطات اقتصادی بین‌المللی و میزان ذخایر فلزات گرانبها در جهان و توزیع نامتناسب آنها بین کشورهای مختلف و بالاخص میزان نقدینگی و ذخایر کشورهای متروپل تماماً می‌توانند در میزان نوسانات و بالا رفتن قیمت‌ها در کشورهای تحت سلطه و اقماری مؤثر باشند.

● چه باید کرد؟

در یک نظام اقتصادی ارشادی که بر پایه احترام به حقوق و آزادی‌های فردی بنا نهاده شده است، دولت نیز نقش فعال خود را در برنامه‌ریزی‌های اقتصادی و اجتماعی ایفا می‌نماید. در این نظام، دخالت دولت نه به صورت مستقیم و فیزیکی، بلکه به صورت غیرمستقیم و با استفاده از قانونمندی‌های اقتصادی صورت می‌گیرد. دخالت دولت نباید نظم قوانین اقتصادی را به هم بزند، بلکه نقش آن باید هدایت کردن قوانین به سوی منافع اجتماعی باشد. نظام اقتصادی اسلامی قاعداً بر پایه همین اصول بنا نهاده شده است، مضافاً به اینکه این ارشاد و راهنمایی و هدایت در جهت حفظ اصول و فرامین اسلامی می‌باشد.

آدام اسمیت در توصیف نظام اقتصاد آزاد چنان راه افراطی را در پیش گرفت که اعلام داشت: هرکس در پی حداکثر سود خود باشد، دست‌هایی نامریی این حداکثر سود او را به سوی اجتماع هدایت می‌نمایند.^۸ اما واقعیت نشان داد که چنانچه دولت هیچ نقشی در کنترل و هدایت امور و برنامه‌ریزی اقتصادی نداشته باشد، همین دست‌های نامریی، کارتل‌ها و تراست‌هایی را ایجاد می‌نمایند که دراصل تمام آزادی‌های فردی و اجتماعی را خدشه دار نموده و آزادی به انحصاری مبدل می‌گردد که انقیاد و نابودی تمام آزادی‌های فردی و منافع اجتماعی را به دنبال خواهد داشت. اقتصاد برنامه‌ریزی متمرکز نیز چنان دیکتاتوری و فشاری را بر آحاد مردم تحمیل نمود که امروز به صورت غده‌ای سرطانی تاروپود جامعه آنها را از هم پاشیده و دیگر قادر به ابراز وجود و ابراز شخصیت نمی‌باشند. مضافاً به اینکه متغیرهای اجتماعی و اقتصادی در برنامه‌ریزی‌های کلان و متمرکز به قدری وسیع و میلیونی هستند که هیچ دولتی را یارای پیش‌بینی و استفاده دقیق و حساب شده از آنها نیست.

پس راه سومی را باید جستجو نمود که ضمن قبول

- ۸) مایکل تودارو / توسعه اقتصادی در جهان سوم / جلد اول / ترجمه غلامعلی فرجادی / صفحه ۲۳۷.
- ۹) کلیات علم اقتصاد / باقر قدیری اصلی / صفحه ۲۰۱.
- ۱۰) تاریخ عقاید اقتصادی / دکتر حسین وحیدی.

H

بانک صادرات ایران

چک قرمز

جایگزین مطمئن
پول

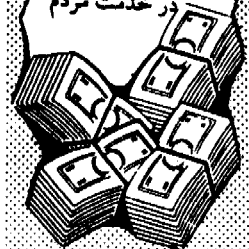
قابل پذیرش در کلیه
مراکز تجاری،
خدماتی، درمانی و
شعب این بانک
در سراسر کشور

قابل تنظیم
به هر مبلغ
و تضمین شده
تا مبلغ

۲۰۰۰ و ۲۰ ریال
برای هر دسته چک

با افتتاح
حساب جاری
در شبکه
گسترده بانک
صادرات ایران
از مزایای
چک قرمز
بهره‌مند شوید.

بانک صادرات ایران
در خدمت مردم

در طول سال ۲۲
پرداخت شد

اعطای بیش از

۱۳۹ میلیارد ریال

تسهیلات

قرض الحسنه

توسط بانک تجارت

در سال گذشته تنها به مزدوجین

دهه فجر ۲۴ میلیارد ریال تسهیلات

قرض الحسنه پرداخت شد.

همانطوریکه اشاره شد، در کنار هر فروشنده‌ای (از ساکن گرفته تا دوره گرد و دست فروشی) مأموری بگمارد و بعد از چندی مأمور دیگری را مسوول کنترل کار مأمور اول نماید تا با فروشنده تباری نکند و به همین ترتیب کل توان اجرایی و قضایی دولت بدون نتیجه صرف کنترل مکانیکی قیمت‌ها می‌گردد.

در حال حاضر، در کشورهایی که اقتصاد آزاد دارند، جهت ایجاد ثبات اقتصادی معمولاً از سه مکانیزم کنترل استفاده می‌گردد:

- ۱- سیاست‌های پولی،
- ۲- سیاست‌های مالی،
- ۳- سیاست‌های درآمدی.

تجربه ثابت نموده که اجرای بسیاری از سیاست‌های پولی که به گونه‌ای کلاسیک در کلیه کشورهای سرمایه‌داری اعمال می‌گردد (از قبیل بالا بردن سپرده قانونی بانک‌ها، تغییر نرخ تنزیل مجدد، کاهش سرمایه‌گذاری‌های دولت) در کشورهای جهان سوم نتوانسته از کارایی بالایی برخوردار باشد. لذا در کشور ما که در وضعیت بحرانی کنونی مواجه با تورم همراه با رکود تولید و اشتغال می‌باشد، اعمال این سیاست‌ها به تنهایی نمی‌تواند کارساز باشد، زیرا اگر در اجرای سیاست پولی جهت کاهش نرخ تورم، سپرده بانک‌ها افزایش یابد، نرخ تنزیل مجدد افزایش می‌یابد و سرمایه‌گذاری‌های دولتی کاهش می‌یابند. این سیاست‌ها اقتصاد را بیشتر مواجه با رکود اقتصادی خواهند نمود و سطح بیکاری را در جامعه بیشتر بالا خواهند برد. همچنین سیاست‌های مالی از قبیل بالا بردن مالیات‌ها، فروش اوراق قرضه و اسناد خزانه نیز نمی‌توانند از کارایی چندانی برخوردار باشند، زیرا اولاً هدایت مالیات‌هایی که دولت اخذ می‌نماید، به سیستم تولیدی جامعه مورد تردید است، چون دولت اغلب به واسطه مواجه بودن با مشکلات ناشی از ارائه خدمات، نتوانسته پول‌های ناشی از دریافت مالیات‌ها یا اوراق قرضه را در سیستم تولیدی جامعه به جریان بیندازد و در نتیجه پولی که می‌توانست صرف تولید گردد و خود اثر ضد تورمی داشته باشد، عملاً در راه فعالیت‌های خدماتی و غیرتولیدی بکار گرفته می‌شود که خود تورم‌زاست. دوم اینکه معمولاً در کشوری همانند ما که رقابت کامل و حتی ناقصی در بازار وجود ندارد، عرضه‌کنندگان کالا که پرداخت‌کنندگان مهم مالیاتی می‌باشند، مالیات پرداختی خود را بر روی قیمت کالاهای خود کشیده و شاید بیش از آن‌را از مصرف‌کنندگان خرده پا دریافت خواهند داشت و در نتیجه همین مالیات‌ها باعث بالا رفتن بیشتر قیمت‌ها و فشار بیشتر بر اقشار کم درآمد جامعه خواهد شد. همچنین تجربه ثابت نموده است که تذکارهای اخلاقی، تعزیرات، نصایح و غیره نیز در کاهش میزان تورم نمی‌تواند مؤثر باشد. پس یک بحران استثنایی، راه حل‌های استثنایی را نیز می‌طلبد.

(ادامه دارد)

یکی از خصوصیات بارز تمامی سیستم‌ها تعادل‌زا بودن و خود کنترل بودن آنهاست. اگر سیستم قیمت‌ها درست تنظیم گردد، قاعدتاً باید تعادل را در درون خود ایجاد نماید و خود کنترل باشد. اگر ما مجبور باشیم برای کنترل این سیستم مرتباً به وسایل و ابزار دخالت از طریق مأموران مستقیم و فشار فیزیکی بر عرضه‌کنندگان و تولیدکنندگان متوسل گردیم، بدین معنی است که سیستم درست تنظیم نگردیده و در آن صورت هیچ قدرتی قادر به تنظیم مکانیکی آن نیست، مگر اینکه از قانونمندی‌های خود سیستم تبعیت شود. وقتی ما قانون عرضه و تقاضا را مطالعه می‌نماییم و کشش‌پذیری عرضه و تقاضا را در مقابل تغییر قیمت هر محصول مورد بررسی قرار می‌دهیم، باید بتوانیم از این اصول و قوانین در راه تنظیم سیستم قیمت‌ها استفاده نماییم.

امروز هر کسی می‌داند که افزایش عرضه کالاها قیمت را تنزل می‌دهد، اما کالاهای مختلف در نتیجه افزایش عرضه با درجات متفاوتی در مقابل قیمت حساسیت نشان می‌دهند. در کشورهای پیشرفته که مازاد تولید دارند، مسأله کشش‌پذیری و حفظ منافع تولیدکنندگان و نگهداری آنها بسیار مطرح است و روی این اصل عرضه محصولات را، به خصوص در بخش کشاورزی، به صورت مستقیمی از طریق تعاونی‌های تولید کنترل می‌نمایند. یعنی چون مازاد تولید و کاهش قیمت‌ها به متضرر شدن تولیدکنندگان منجر می‌گردد، لذا مقداری از عرضه را از گردونه مصرف خارج می‌کنند (می‌سوزانند یا به دریا می‌ریزند و غیره) تا بدین صورت قیمت را در یک سطح بایسته و با نوسانات سالانه‌ای در حد صفر و یا در حد معقول حفظ نمایند. اما در کشوری همانند کشور ما که در کلیه زمینه‌های تولید مواجه با کمبود عرضه می‌باشیم، لازم است مکانیزم‌هایی بیابیم تا عرضه کالا را به هر طریق ممکن در کشور افزایش دهد. تنها در چنین صورتی است که قیمت کالا به صورت خودبخودی و بدون استفاده از زور و تعزیرات حکومتی پایین می‌آید. در واقع، اغلب تعزیرات حکومتی جهت پایین آوردن قیمت‌ها، علاوه بر اینکه بخش وسیعی از فعالیت نیروهای انتظامی و قضایی و سایر ارگان‌های اجرایی را به خود گرفته و مستلزم تحمیل هزینه‌های زیادی بر جامعه شده است، نتیجه‌ای کاملاً معکوس به بار آورده، زیرا وجود این قوانین موجب از بین رفتن انگیزه تولید گردیده و باعث شده است که بیشتر منابع مالی کشور در راه واسطه‌گری بکار گرفته شود. زیرا همین نرخ‌های دولتی و اجبارهای مکانیکی بیشتر بر تولیدکنندگان تحمیل می‌گردد و باعث می‌شود که واسطه‌گران با استفاده از آن ابزار، محصولات را به قیمت تعیین شده، یا حداکثر کمی بیشتر، از تولیدکنندگان بگیرند، در حالیکه وجود تورم و پول‌های سرگردان و کمبود عرضه باعث می‌گردد که با نرخ‌های دلخواهی کالا را تحویل مردم دهند. اگر دولت بخواهد این افراد، یعنی واسطه‌گران بازاری را با قوانین تعزیرات کنترل نماید، باید